

a tankerületnek mintegy 650 főnyi nevelője okult, épült és tapasztalatban gazdagodott 1939 júliusában. Az 1939. évi Fehérvári Iskolahét fő programja az a 25 előadás volt, ami — néhány másutt könyv alakban megjelent kivételével — ebben a kötetben az utókor és az egész ország számára kiterjed.

Tekintettel arra, hogy ez a kiadvány a hivatalos támogatás folytán jelentős számban kerül be az iskolák könyvtárába s így ahhoz minden nevelő hozzájuthat, nem tűzhetjük ki célul a részletes ismertetést. Olvassa el mindenki; — ezzel a tanáccsal ajánljuk a munkát s legfeljebb néhány szempontot fűzünk ajánlásunkhoz a jobb megértés és minél teljesebb befogadás kedvéért.

Előadásokról lévén szó, nem éltetheti át a nyomtatás ugyanazokat az élményeket, amik az *élszó*, taglejtés és személyes varázs hatására bizonyára maradandó emlékei az anként hallgatóinak. Minden olvasónak tehát hozzá kell képzelnie a nyomtatott betűhöz az élő embert is és túl kell tennie magát azokon a zökkenőkön, amelyek például *Teleki* és *Bárdos* szövegeinek olvasásakor érezhetőek. Meg fogja lepni a figyelmes olvasót az a nyilvánvalóan lényegileg *mássikú nemzetpolitikai felfogás* is, ami két-két előadó közt mélyül. E tekintetben elég útalni *Kerek* fejtegetéseire, amelyek éppen elég gondolkodnivalót nyújtanak különösen a székesfehérvári — és általában a *dunántúli* — iskolák nyitottszemű nevelői számára. A tétel minden esetben a *jelen* helyzetet adta meg az ismertetések alapjául s ez a magyarázata sok esetben annak a meglehetősen futólagos képnek, amivel az előadók a hallgatók előtt a multat tárgyalták. A látszólagos hézagot *Hóman* záróelőadása tölti be, ámde igen tanácsos a *mult alaposabb szemügyre vétele* az elmélyülni kívánók számára minden egyes felvetett témánál. Különösen ajánljuk az utólagos visszapillantást *Weis*, *Koós* és *Kampis* tárgyköreinél.

Az anként létrehozásáért, az előadási anyag gondos összeválogatásáért s a kifogástalan nyomdai kivitelért nemcsak a székesfehérvári tankerület nevelőinek, hanem *mindnyájunknak hálája* igen indokolt.

Dr. Aldobolyi Nagy Miklós.

Elmélet és gyakorlat kérdéseit a szakoktatásban. Közzéteszi: Kispartai János dr. tankerületi kir. főigazgató. Szeged, 1939. A Szegedi Tankerület közleményei 5. szám.

Immár ötödik kötete jelenik meg a szegedi tankerület kiadványainak; mint a többi művek, ez is hatalmas munka eredményeit sűríti össze. Ezúttal három kiállítás tanulságai, tapasztalatai, eredményei és nevezetességei kerültek együvé: az 1938 novemberében rendezett makói, az 1939 április 16-án megnyitott szentesi és az 1939 május 14-én megnyitott szegedi kiállítás leírását, az elhangzott előadásokat és a bemutatott anyag egyes szemelvényeit találjuk az öt ívre menő kötetben.

A tartalom általánosan nevelő értékénél és rendszerességénél fogva egyetemes nevelői továbbképzésre is alkalmas, de e mellett hathatósan segít elő a szakoktatás fejlesztését és azt a dicséretes törekvést példázza, amely elszigeteltségéből ki akarja emelni a szakoktatás ügyét s közel hozva azt más nevelői körökhöz, ezáltal az egyetemes nemzetnevelésben a megillető helyre állítja.

Akik közelebb kerültek a felülről kiállítási és értekezletiről anyag egyik-másik részéhez, azok jól tudják, hogy anyagi okokból, kényszerű terjedelmkorlátozás miatt és főleg a háromdimenziós kiállítások kétdimenzióra szorításának elvi akadályá révén mily sok érték, közkincsül kínálkozó ábrázolás, munkaeszköz és módszeres feldolgozás maradt ki e kiadványból is. Éppen ezért a kötet célja nem lehet

az, hogy teljes képet nyújtson a három pedagógiai eseményről, csupán egyes legfontosabb mozzanatok rögzítésére szorítkozhatik, — a munka egésze, annak repeső izgalmával, sikereivel és lüktető életszerűségével mindazok élménye, akik abban részt vettek. És ha *Kisparti* főigazgató köszönetet mond az *Előszó*-ban anyagi-erkölcsi támogatóinak és munkatársainak, mi e helyen — úgy érezzük — csak visszaháríthatjuk a hálát ő reá, aki lelkes ügyszeretetével, humanista eszmekörétől távol eső gyakorlati érzékével és eszményeket fürkésző nevelői elhivatottságával elére állt a munkának és Isten segítségével olyan eredményeket ért el, amelyeket kicsinyben ez a munka is élénk vetít.

— ami —

Karácsony Sándor: *A magyar észjárás és közoktatásügyünk reformja.* Budapest, 1939. 300 oldal.

Szürke cím alatt rejtező lángoló gondolatok, legmagasabb készüllettel megírt egyszerű magyar igazságok, messzi európai és ázsiai világokat bejárt elmefuttatások visszatérése oda, amit a szerző szíve mélyéig magáénak vall és szeret: a magyar földre. Ez Karácsony Sándor könyvének igazi lényege és lényegét adó magartatása. Tartalom szerint lehet kritizálni és a tudományos alapot megkopogtatni alatta: vajjon elbirja-e a Nap felé törő Ikaruszt a viasz-szárny, — lehet lírai szemléletnek is minősíteni, amelyben az *Egész* igazolására leírt *Rész* nem matematikai érvényű, még enciklopédisztikus sokoldalúsággal is meg lehet vádolni, de mindezen túl csak helyeselni lehet, elképzeléseit magunkévá tenni és hirdetni.

Három dolgozatba foglalta Karácsony Sándor mindazt, ami mondanivalója több évtizedes tanári munkája, születése és magyar filozófiája alapján volt arról a nagy kérdésről: *miként látja az összefüggést a magyar ember és a magyar iskola között?* A problémát külsőségekben tagolta és külön foglalkozott az alsó néposztály, a középosztály és a vezetésre hivatott szofokrácia lelki alkatával s a nekik megfelelő iskolával. A három tanulmány különböző időben íródott (1922, 1924 és 1938), keretei is más-más életmezőit tárgyalják az egyetemes magyarságnak, de maga a meglátás, a hivatástudat és a kibontakozás felé vezető utak teljes egységben vannak. Elmaradottságban látja a nép legfőbb baját, (ezért nem érdemes többet, jobbat produkálnia), elszakadtság a középosztály mai állapota, (ezért képtelen összekötni az alsó és felső réteget), végül idegenséget, gyökértelenséget állapít meg a szofokráciáról, amely így temetője és nem koronája a társadalomnak. Az okok történelmieket; a magyar fejlődés ritmusa részben a főörök kezdetekor, részben azonban a 17. században akadt meg. Ez időtől kezdve az alsó néposztály dermedt álomot hever, a másik két osztály pedig tápláló talajától elvonatkoztatott üvegházi életet él. Kritikája mélyenjáró, sokhelyt éles és gúnyos, de mindig igaz és javító szándékú. Reámutat a visszasszágokra, de megjelöli a helyes utat is, nem fest álomképeket, de számbaveszi értékeinket és teljes egységben van korunk látóival; a könyv olvasásakor szüntelenül kísértének Ilyés, Németh László, Makkai, Szabó Dezső, Móricz, Arany e témakörbe vágó gondolatai.

Mínthogy Karácsony is *egyetemesen* nézi magyarságunk problémáit, pedagógiai vonatkozású fejtegetései sem elszigetelten, hanem a gazdasági, politikai, kulturális és társadalmi meglátásokkal együtt kerülnek tolla alá. Ez nagyon természetes. Hogyan lehetne a falusi elemi iskoláról képet adni a nélkül, hogy közben ne állna a hajdúsági Földes — a szülőfalu — képe Karácsony lelki szemei előtt, a falusi kis magyar, aki mondatelemzéseket tanul és lelkében sívár párhuzamossággal futnak az iskola absztraktumai a való élet tapasztalati tényeivel! Vagy elképzelhető-e a kö-